

beoordelings
kader
BIS
2025 /
2028

Inhoud

Inleiding	2
1. Proces	3
Aanvraag- en beoordelingsprocedure.....	3
2. Commissies	4
3. Beoordelingswijze	5
4. Beoordeling.....	5
1. Toets op de formele voorwaarden	7
2. Beschouwing op missie, visie en profiel.....	7
3. Beoordeling op basis van de vijf algemene beoordelingscriteria	7
Getrapte beoordeling	8
Omgang met de codes.....	8
Beoordeling van en afweging tussen criteria	8
Beoordelingscriteria.....	9
4. Aanvullende afwegingsaspecten	14
5. Bovensectorale ondersteunende instellingen.....	15
6. Subsidieoordeel.....	16

Inleiding

De Raad voor Cultuur (hierna: raad) is het onafhankelijke adviesorgaan van de regering en de beide Kamers van de Staten Generaal. Hij heeft, onder meer, de wettelijke taak om één keer per vier jaar aanvragen te beoordelen van culturele instellingen die in aanmerking willen komen voor rijkssubsidie in het kader van de Basisinfrastructuur (hierna: BIS). Hij brengt daarover advies uit aan de bewindspersoon van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (hierna: OCW). Instellingen kunnen hun aanvraag tot uiterlijk 31 januari 2024 23.59 uur indienen bij het ministerie van OCW¹. In juli 2024 brengt de raad advies uit over deze aanvragen.

In de Regeling op het specifiek cultuurbeleid (hierna: regeling) heeft de staatssecretaris van OCW vastgelegd aan welke voorwaarden een subsidieaanvraag dient te voldoen. Op basis van die regeling beoordeelt de raad iedere instelling die een aanvraag indient. In dit beoordelingskader staat beschreven hoe de raad uitvoering geeft aan de regeling en hoe zijn adviezen tot stand komen.

We zetten uiteen op welke wijze de subsidieadviezen worden voorbereid en door de raad worden uitgebracht. Eerst schetsen we het proces waarmee de raad tot zijn advisering komt. Vervolgens gaan we in op de rol van de commissies en de beoordelingssystematiek. In paragraaf 3 gaan we nader in op de beoordelingswijze. In de daaropvolgende paragrafen beschrijven we hoe de raad invulling geeft aan de beoordeling van de criteria uit de regeling en de wijze waarop het subsidieoordeel tot stand komt. Er wordt apart ingegaan op de beoordeling van de bovensectorale ondersteunende instellingen.

¹ Voor de aanvragen van regionale musea geldt dat zij hun aanvraag uiterlijk 28 februari 2024 moeten indienen.

1. Proces

Aanvraag- en beoordelingsprocedure

Instellingen dienen hun subsidieaanvraag in bij het ministerie van OCW via een online aanvraagmodule. Het ministerie toetst of de aanvragen tijdig, volledig en correct zijn ingediend voordat deze ter advisering aan de raad worden voorgelegd.

De raad maakt voor zijn advisering gebruik van beoordelingscommissies (hierna: commissies) die zijn samengesteld uit deskundigen (zie paragraaf 2). Aan de hand van het beoordelingskader werken de commissies systematisch toe naar een oordeel over de aanvragen. Eerst beoordelen de commissieleden onafhankelijk van elkaar de subsidieaanvraag en het functioneren van de instelling. Deze fase is van belang om 'groepsdenken' te voorkomen en de indrukken en argumenten van individuele commissieleden goed in beeld te kunnen krijgen. Vervolgens komt de commissie verscheidene keren bijeen om tot een gezamenlijk oordeel te komen. Op basis van de beraadslagingen stelt de secretaris van de commissie een tekst op waarin het oordeel wordt gegeven en beargumenteerd. Dit conceptadvies wordt aan de raad voorgelegd.

Voor enkele categorieën zullen naar verwachting meer instellingen een aanvraag indienen dan dat er plekken beschikbaar zijn. In zo'n geval zal de commissie een keuze maken tussen de aanvragende instellingen. Bij sommige categorieën staat de hoogte van het subsidiebedrag niet vast. De commissies doen dan in het conceptadvies ook een voorstel voor de hoogte van het subsidiebedrag.

De conceptadviezen worden juridisch getoetst en daarna aan de raad voorgelegd. De raad toetst de conceptadviezen aan de hand van de volgende vragen:

- Zijn de conceptadviezen in lijn met de regeling en het beoordelingskader?
- Zijn de criteria adequaat behandeld?
- Zijn de conceptadviezen goed gemotiveerd?
- Zijn de conceptadviezen consistent ten opzichte van elkaar en duidelijk en navolgbaar geformuleerd?
- Gaat de raad akkoord met het door de commissie voorgestelde subsidiebedrag?

Binnen een aantal categorieën zal de raad een keuze moeten maken tussen instellingen die een aanvraag hebben ingediend. In die gevallen zal de commissie een afweging tussen deze instellingen maken. De raad toetst in hoeverre zulke afwegingen goed gemotiveerd, adequaat en consistent zijn.

Als de raad niet akkoord gaat met het conceptadvies en de afwegingen geeft hij de commissie aanwijzingen voor veranderingen. Uiteindelijk maakt de raad de integrale afweging en stelt de definitieve adviezen vast. De raad overhandigt de subsidieadviezen in juli 2024 aan de bewindspersoon van OCW en publiceert deze tegelijkertijd op www.raadvoorcultuur.nl.

De bewindspersoon van OCW legt de adviezen van de raad ten grondslag aan zijn beslissing over de BIS 2025-2028 en maakt de beschikkingen uiterlijk op Prinsjesdag, 17 september 2024, bekend.

Voor meer details over de planning zie www.cultuursubsidie.nl

Gesprek met aanvragers

Instellingen die deel uitmaken van de BIS 2021-2024 worden structureel gemonitord door de raad. In het kader daarvan heeft een delegatie van de monitoringscommissies in 2023 met deze instellingen een monitoringsgesprek gevoerd.

De raad biedt aanvragers die geen deel uitmaken van de huidige BIS én die in 2020 ook geen subsidieaanvraag voor de BIS hebben gedaan de mogelijkheid een online kennismakingsgesprek met het bureau van de raad te voeren. Dat gesprek vindt plaats in december 2023. Het gesprek maakt geen deel uit van de formele beoordelingsprocedure. De instellingen die van deze gelegenheid gebruik willen maken wordt gevraagd hierover tussen 27 november en 1 december 2023 contact op te nemen met het secretariaat van de raad, secretariaat@cultuur.nl.

Op 23 november 2023 organiseert het ministerie van OCW samen met de raad een online informatiebijeenkomst voor alle potentiële aanvragers.

2. Commissies

Zoals hiervoor beschreven laat de raad zijn adviezen voorbereiden door commissies. Voor elke categorie instellingen richt hij een aparte commissie in; in totaal zestien commissies. De commissies bestaan deels uit leden van de commissies die de huidige BIS-instellingen monitoren en deels uit nieuwe leden die openbaar geworven zijn.

De commissieleden zijn goed op de hoogte van de stand van zaken binnen de desbetreffende sector. Zij zijn niet noodzakelijkerwijs werkzaam in de sector zelf; het kunnen bijvoorbeeld ook wetenschappers zijn of personen werkzaam in het kunstvakonderwijs. Er is sprake van een evenwichtige vertegenwoordiging op basis van culturele achtergrond, gender, leeftijd en regio.

De raad draagt de beoogde commissieleden voor aan de staatssecretaris, waarna zij door haar worden benoemd. De samenstelling van de commissies wordt in het najaar door de staatssecretaris bekend gemaakt door publicatie in de Staatscourant.

Belangenverstrengeling

De raad ziet erop toe dat commissieleden geen belang hebben bij de adviezen waar zij bij betrokken zijn. De criteria voor de beoordeling van hun onafhankelijkheid zijn neergelegd in de Richtlijn belangenverstrengeling van de raad. Deze richtlijn is te raadplegen op www.raadvoorcultuur.nl.

De onafhankelijkheid van raadsleden is bij hun benoeming getoetst door de onafhankelijke benoemingsadviescommissie (BAC). Het kan voorkomen dat een raadslid betrokken is of was bij een instelling die een aanvraag doet voor de BIS. De mate van die betrokkenheid is bepalend voor de beslissing of het raadslid wordt uitgesloten van beraadslaging over de categorie waarvoor die instelling een aanvraag doet. In geval het een unieke functie betreft binnen een categorie kan het raadslid wel adviseren over die categorie, maar met uitzondering van de functie waarvoor de instelling een aanvraag doet. De raad ziet zelf toe op de onafhankelijkheid van zijn leden. Mocht een uitsluiting zich voordoen dan wordt dit gepubliceerd op www.raadvoorcultuur.nl.

3. Beoordelingswijze

Het beoordelingskader is aanvullend op de regeling en de aanvraagmodule van het ministerie van OCW en biedt de instellingen duidelijkheid over de informatie die zij in hun aanvraag moeten geven.

Om de haalbaarheid van de plannen te kunnen beoordelen is het van belang dat een instelling daaraan zoveel mogelijk duidelijk toetsbare doelstellingen verbindt. De raad betreft in het subsidieoordeel ook de activiteiten van de instelling over de afgelopen periode. De resultaten uit het verleden zijn immers een belangrijke indicator voor de kwaliteit en de haalbaarheid van de toekomstplannen.

In het subsidieadvies wijdt de raad bij de afzonderlijke criteria eerst een passage aan het functioneren van de instelling in de afgelopen periode. Daarbij betreft hij ook de verslagen van de monitoringscommissies en de jaarverantwoording over 2022. De jaarverantwoording over 2023 moet uiterlijk 1 mei 2024 bij het ministerie van OCW worden ingeleverd; deze kan daarom niet door de raad worden getoetst.

Nieuwe aanvragers

Niet alle instellingen die een subsidieaanvraag indienen maken momenteel deel uit van de BIS. Een aantal van deze instellingen ontvangt subsidie van een van de zes rijkscultuurfondsen². Bij de beoordeling van deze instellingen zal de raad dossiers betrekken die het subsidiërende fonds over hen heeft opgebouwd, zoals jaarverslagen en verslagen van activiteitenbezoek. Voordat een fonds de inhoud van een dossier met de raad deelt, zal het hiervoor eerst toestemming vragen aan de betreffende instelling.

Ook instellingen die in de huidige subsidieperiode niet meerjarig worden gesubsidieerd door een rijkscultuurfonds kunnen in aanmerking komen voor subsidie in het kader van de BIS. De raad zal voor de beoordeling van deze instellingen alleen gebruikmaken van de documenten die de instelling aan het ministerie van OCW heeft moeten aanleveren.

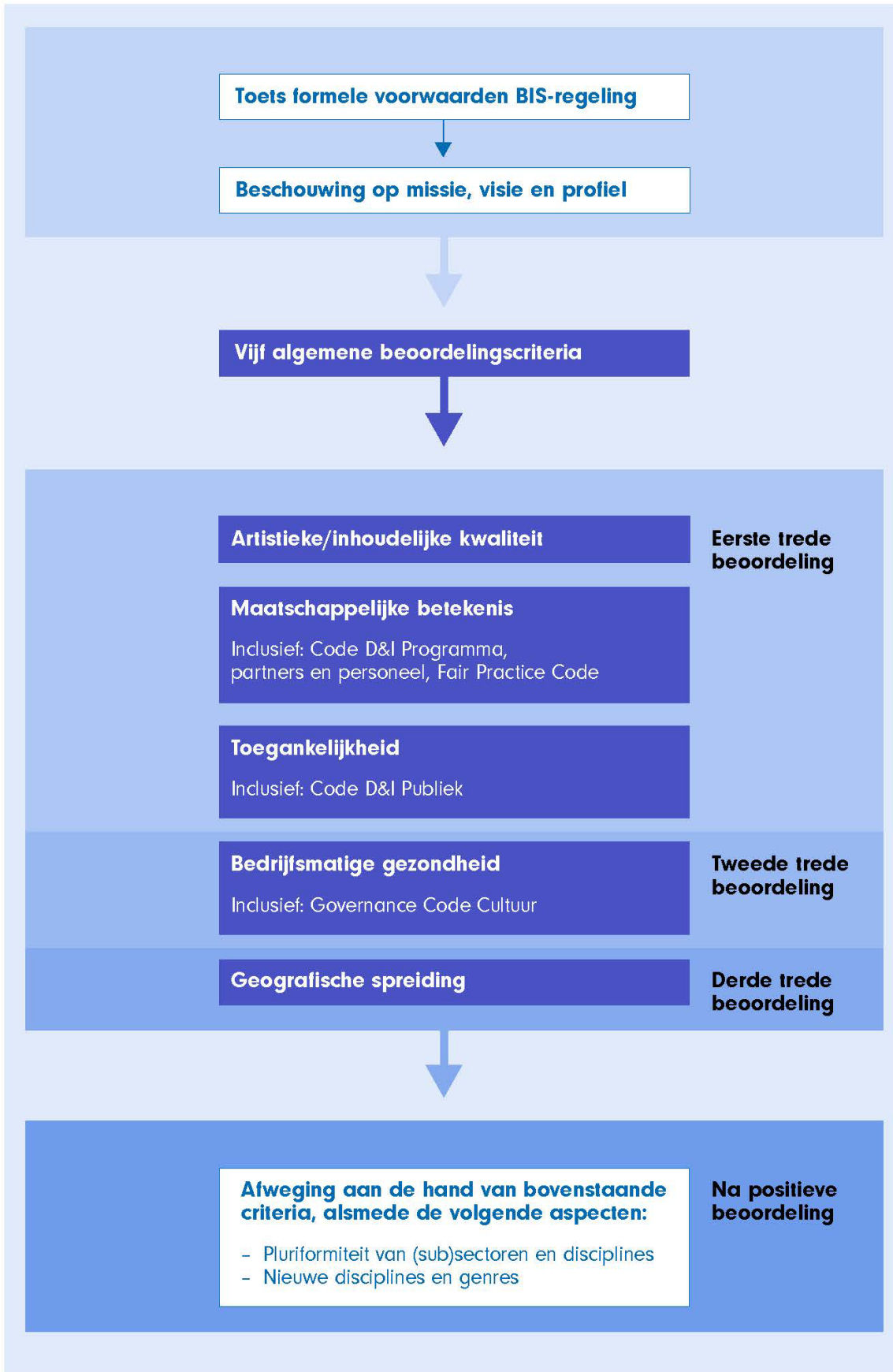
4. Beoordeling

De beoordeling van de raad bestaat uit de volgende stappen:

- toets op de formele voorwaarden
- beschouwing op missie, visie en profiel
- beoordeling op basis van de vijf algemene beoordelingscriteria
- indien relevant, het betrekken van aanvullende afwegingsaspecten

² Fonds Podiumkunsten, Fonds voor Cultuurparticipatie, Mondriaan Fonds, Nederlands Filmfonds, Nederlands Letterenfonds en Stimuleringsfonds Creatieve Industrie.

**Beoordelingskader
Culturele basisinfrastructuur 2025-2028**

1. Toets op de formele voorwaarden

In de regeling zijn bij iedere categorie instellingen een aantal formele voorwaarden opgenomen. Het betreft bijvoorbeeld de kerntaken die een instelling moet uitvoeren. De commissies toetsen de aanvragen op deze voorwaarden. Als een instelling niet aan deze voorwaarden voldoet geeft de raad een negatief advies en beoordeelt hij de aanvraag niet inhoudelijk.

2. Beschouwing op missie, visie en profiel

De raad neemt kennis van de missie, de visie en het profiel van een instelling. In de missie, de visie en het profiel kan een instelling, binnen de grenzen van de regeling, haar keuzes maken over discipline(s) en genre(s) waarin zij zich specialiseert, alsmede haar activiteiten, het te bereiken publiek, de samenwerkingsverbanden en de wijze waarop zij zich tot de maatschappij verhoudt. Het profiel van de instelling is bepalend voor de beoordeling van het activiteitenplan. Zo verschilt binnen de categorie *Muziekensembles en koren* de artistieke context van een popband van die van een barokensemble. En binnen de categorie *Ontwikkelinstellingen* zorgt de context waarbinnen een dansproductiehuis opereert voor een andere maatschappelijke betekenis dan een textiellaboratorium. De beoordeling is dus altijd contextueel bepaald omdat deze afhangt van het profiel van de aanvrager.

Missie, visie en het profiel van de instelling bieden de raad ook meer inzicht in de positionering van de instelling. Het is daarom van belang dat de instelling uiteenzet hoe zij zich verhoudt tot:

- het (inter)nationale bestel: hoe positioneert zij zich ten opzichte van soortgelijke instellingen en partners in Nederland en (eventueel) het buitenland?
- de eigen stad, regio en de (inter)nationale omgeving: hoe positioneert zij zich in de eigen stad, regio, nationaal en eventueel internationaal?

De raad is van oordeel dat iedere instelling invulling moet geven aan de Fair Practice Code en de Governance Code Cultuur. Dit is niet afhankelijk van het profiel. Invulling geven aan de Code Diversiteit & Inclusie is daarentegen wél afhankelijk van het profiel van de instelling: de Code Diversiteit & Inclusie heeft voor een symfonieorkest bijvoorbeeld een andere uitwerking dan voor een presentatie-instelling. En een instelling in Drenthe past deze code ook anders toe dan een instelling in Amsterdam. Daarom verzoekt de raad instellingen te beschrijven hoe hun profiel zich verhoudt tot de Code Diversiteit & Inclusie. Daarbij staat de vraag centraal op welke manier de doelstellingen van de instelling aansluiten bij deze code, en in hoeverre de kernactiviteiten bijdragen aan het implementeren ervan. Instellingen kunnen desgewenst gebruik maken van de scan en het stappenplan die op de site van de code www.codedi.nl te vinden zijn.

3. Beoordeling op basis van de vijf algemene beoordelingscriteria

In de regeling zijn de volgende algemene beoordelingscriteria opgenomen:

- a. artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit
- b. maatschappelijke betekenis
- c. toegankelijkheid

Het profiel van de instelling vormt het referentiekader voor de beoordeling van bovenstaande criteria.

Als een instelling in voldoende mate aan deze criteria voldoet beoordeelt de raad vervolgens:
d. bedrijfsmatige gezondheid

Als deze ook voldoende is bekijkt de raad de spreiding over het land:
e. geografische spreiding

Voor de bovensectorale ondersteunende instellingen³ gelden afwijkende algemene beoordelingscriteria (zie paragraaf 5).

We beschrijven hieronder hoe de raad op basis van deze criteria tot een transparante, consequente en inhoudelijke beoordeling van de subsidieaanvragen komt. Het is echter geen uitputtende beschrijving van de aspecten die bepalend zijn voor het oordeel per beoordelingscriterium. Er moet immers ruimte zijn voor innovatie en de eigen ambities van de aanvrager. Bovendien wil de raad voorkomen dat instellingen naar het beoordelingskader toeschrijven.

Getrapte beoordeling

In bovengenoemde set van vijf algemene beoordelingscriteria staan de drie profielgebonden criteria voorop: met haar artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit, maatschappelijke betekenis en toegankelijkheid creëert een instelling haar culturele waarde. Door een getrapte beoordeling in te voeren maakt de raad onderscheid tussen de eerste drie criteria en de bedrijfsmatige gezondheid en de geografische spreiding. Pas als een instelling een positief oordeel heeft gekregen op elk van de eerstgenoemde drie criteria wordt ze beoordeeld op haar bedrijfsmatige gezondheid. Als deze ook voldoende is volgt een oordeel over de geografische spreiding.

Omgang met de codes

De Code Diversiteit & Inclusie, de Fair Practice Code en de Governance Code Cultuur zijn door de sector zelf ontwikkeld. Sinds de introductie ervan worden deze codes steeds breder toegepast en geoptimaliseerd. In de subsidieperiode 2021-2024 gold de toepassing van deze codes voor het eerst als een voorwaarde om subsidie te kunnen ontvangen; instellingen moesten de codes onderschrijven en uitleggen hoe ze deze toepasten. De raad is van mening dat de omgang met de codes in het DNA van een instelling hoort te zitten. Instellingen moeten in hun activiteitenplan 2025-2028 laten zien hoe zij uitvoering geven aan de codes. De raad beoordeelt de toepassing ervan binnen de bandbreedte van de algemene beoordelingscriteria. Hieronder zetten we uiteen hoe de codes onder de beoordelingscriteria vallen en waar de raad op let bij de beoordeling ervan.

Beoordeling van en afweging tussen criteria

Zoals hierboven beschreven vormt het profiel van de instelling het referentiekader voor de beoordeling. Omdat die profielen binnen één categorie erg van elkaar kunnen verschillen, kan de raad voor iedere beoordeling aan de hand van het gekozen profiel andere accenten leggen op de beoordelingscriteria. De wijze waarop de raad dat doet is in de eerste plaats afhankelijk van het type instelling: zo kan bijvoorbeeld binnen de categorie *Ontwikkelinstanties* zowel een productiehuis voor hiphop als een

³ Dit betreft ondersteunende instellingen op het gebied van educatie en participatie, internationaal cultuurbeleid, digitale transformatie, onderzoek en statistiek, ondernemerschap en financiering, en arbeidsmarkt (artikelen 3.49 t/m 3.55 van de regeling).

ontwerplaboratorium voor textiel aanvragen. Voor elk van die instellingen krijgen bij de beoordeling van artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit begrippen als 'vakdeskundigheid', 'zeggingskracht' en 'oorspronkelijkheid' een andere invulling.

Maar ook voor instellingen die meer op elkaar lijken, zoals twee theatergezelschappen of twee ontwerpfestivals, kan het profiel een andere omgang met de criteria dicteren: zo zal het ene gezelschap of festival bijvoorbeeld veel nadruk leggen op experiment, en het andere veel op internationale uitstraling. Dat zorgt voor een specifieke invulling van het criterium 'artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit', maar ook van het criterium 'toegankelijkheid'.

Zoals gezegd moet een instelling voldoende presteren op de criteria 'artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit', 'maatschappelijke betekenis' en 'toegankelijkheid'. Afhankelijk van het profiel kan de raad voor verschillende instellingen wel een ander gewicht toekennen aan deze criteria. Wanneer bijvoorbeeld een orkest zich volgens zijn profiel heel specifiek inzet voor kansarme jongeren in achterstandswijken zal de raad bij de beoordeling het criterium 'maatschappelijke betekenis' zwaarder laten meewegen dan wanneer een orkest in zijn profiel internationale excellentie voorop zet. Dan zal die ambitie onder het criterium 'artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit' worden beoordeeld.

Het criterium 'bedrijfsmatige gezondheid' is niet afhankelijk van het profiel. Dat wil zeggen dat deze sowieso op orde moet zijn om voor subsidie in aanmerking te komen. De mate waarin een instelling aan dit criterium voldoet, kan, net als alle andere criteria en de zogenaamde 'afwegingsaspecten', wel worden afgewogen tegen de beoordeling van andere instellingen wanneer er meer aanvragen zijn dan het aantal plekken dat beschikbaar is. Zo kan instelling A die uitstekend wordt beoordeeld op artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit het toch afleggen tegen instelling B die hier iets minder goed op wordt beoordeeld, maar die bijvoorbeeld de *governance* veel beter op orde heeft dan instelling A.

Beoordelingscriteria

a. Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

Dit is het belangrijkste criterium. De kernactiviteiten van een instelling moeten genoeg artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit bezitten. Daarbij benadrukt de raad dat de kwaliteit van de kernactiviteiten van nationaal belang⁴ moet zijn; de kwaliteit moet zo hoog zijn dat de instelling in een nationale context meetelt en zodoende het lokale en/of regionale belang overstijgt.

De regeling schrijft voor wat die kernactiviteiten zijn: zo heeft een orkest het verzorgen van symfonisch aanbod als primaire taak en een postacademische instelling het verzorgen van een begeleidingsprogramma op het terrein van de beeldende kunst. Daarnaast wordt aan een aantal categorieën instellingen expliciet de voorwaarde gesteld dat activiteiten worden ontplooid op het gebied van talentontwikkeling. Bij sommige categorieën schrijft de regeling voor dat de activiteiten van een instelling ook een duidelijke internationale component moeten hebben. Dit behoort allemaal tot de kernactiviteiten van instellingen in een bepaalde categorie.

⁴ voor instellingen met een internationale taak geldt dat de artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit van internationaal belang moet zijn.

Binnen het kader van de regeling kan een BIS-instelling, afhankelijk van en passend bij haar profiel, verschillende accenten leggen. De context is bepalend voor de artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit; de vakdeskundigheid krijgt bij symfonieorkesten een andere invulling dan bij ontwikkelinstellingen. Ook kan de ene instelling zich sterk richten op artistieke innovaties, terwijl een andere de ambitie heeft om op een laagdrempelige manier een groot en nieuw publiek te bereiken. Ook zijn er instellingen die niet cultuurproducerend of -presenterend zijn maar die hun kernactiviteiten richten op ondersteunende functies voor het veld, zoals leesbevordering.

Bij de beoordeling van het functioneren en de ingediende plannen wordt de artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit van een instelling getoetst aan de hand van de indicatoren 'vakdeskundigheid', 'zeggingskracht' en 'oorspronkelijkheid'. Dit zijn begrippen die sinds de jaren tachtig van de vorige eeuw bij het Rijk, de gemeenten en de rijkscultuurfondsen, met enige variatie, gangbaar zijn bij de beoordeling van kwaliteit.

Vakdeskundigheid

Vakdeskundigheid heeft betrekking op de vaardigheid van de makers die bij de instelling betrokken zijn. De activiteiten die rijksgesubsidieerde instellingen produceren of presenteren, moeten een vanzelfsprekende hoogwaardige kwaliteit hebben. Dit blijkt bijvoorbeeld uit de technische beheersing van instrumenten, spel, regie of choreografie, of uit de wijze waarop een curator, conservator of programmeur een tentoonstelling of festival samenstelt. Bij ondersteunende activiteiten heeft het betrekking op de wijze waarop een instelling zich ten dienste stelt van cultuursector en andere relevante sectoren.

Zeggingskracht

Zeggingskracht heeft betrekking op de artistieke impact van de activiteiten op het publiek. Dat wil zeggen dat die activiteiten de bezoeker ook aanspreken.

Is de instelling in staat het publiek te prikkelen, te ontroeren of aan het denken te zetten? Slaagt de instelling erin om datgene wat zij wil uitdrukken of bereiken, ook daadwerkelijk over te dragen op het publiek of de gebruikers?

Oorspronkelijkheid

Oorspronkelijkheid houdt verband met de herkenbare (artistieke) signatuur die onlosmakelijk is verbonden met de instelling. In hoeverre zijn de activiteiten van een aanvrager onderscheidend ten opzichte van soortgelijke instellingen? Levert een instelling hierdoor een bijzondere of zelfs unieke bijdrage aan het culturele landschap?

Om een optimaal oordeel te kunnen geven over deze indicator is het noodzakelijk dat de aanvrager in haar activiteitenplan beschrijft hoe zij erin slaagt om de artistieke en/of inhoudelijke activiteiten uit te voeren op een kwalitatief hoogstaand niveau van (inter)nationaal belang.

b. Maatschappelijke betekenis

Het nieuwe criterium 'maatschappelijke betekenis' sluit aan bij het belang dat de raad, evenals de staatssecretaris, hecht aan de mate waarin instellingen zich verhouden tot de samenleving. Net als bij het criterium 'artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit' is bij het beoordelen van dit criterium het profiel van de instelling leidend.

Het criterium wordt vanuit verschillende invalshoeken beoordeeld. Allereerst wordt gekeken naar of en hoe een instelling met haar artistieke en/of inhoudelijke activiteiten bijdraagt aan maatschappelijke vraagstukken (zoals sociaalmaatschappelijke ongelijkheid, cohesie, duurzaamheid, energietransitie) of aan andere maatschappelijke sectoren zoals onderwijs (in de vorm van schoolgebonden educatie), zorg of huisvesting. Daarbij wordt tevens de relatie betrokken die instellingen hebben met bepaalde doelgroepen, zoals scholieren, cliënten van zorginstellingen of culturele gemeenschappen.

De raad is van mening dat maatschappelijke betekenis hand in hand gaat met artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit. Die betekenis wordt rechtstreeks gecreëerd door de artistieke en/of inhoudelijke activiteiten; deze zijn wezenlijk met elkaar verbonden.

Relevante aandachtspunten:

- Wat is de maatschappelijke relevantie van de artistieke en/of inhoudelijke activiteiten?
- Welk maatschappelijk effect beogen artistieke en/of inhoudelijke activiteiten?
- Met welke andere maatschappelijke sectoren werkt de instelling samen?
- Hoe bestendig zijn deze samenwerkingen?

Daarnaast wordt onder dit criterium bekeken hoe een instelling zich als organisatie (culturele instelling die deel uitmaakt van de culturele basisinfrastructuur) zélf verhoudt tot de maatschappij. Daarbij speelt een belangrijke rol hoe de instelling de Fair Practice Code en de Code Diversiteit & Inclusie toepast.

Zo wordt beoordeeld of een instelling in de begroting en toelichting daarop duidelijk maakt hoe zij de voorgenomen activiteiten gaat financieren met inachtneming van de Fair Practice Code.

De Fair Practice Code behelst meer dan alleen *fair pay*. Hij gaat over de maatschappelijke kernwaarden solidariteit, duurzaamheid, vertrouwen, diversiteit en transparantie. De raad verwacht van een instelling dat zij hier in haar beleidsplan op reflecteert. Met *solidariteit* wordt bedoeld hoe de instelling zich inzet voor eerlijke vergoeding en behandeling zowel binnen de eigen organisatie (denk aan de gelijke behandeling en gelijke ontwikkelingsmogelijkheden van vast personeel en zzp'ers), als daarbuiten (denk aan de manier waarop de instelling bijdraagt aan gezamenlijke lobby of overleg binnen de sector). Met *duurzaamheid* wordt bedoeld hoe de instelling zich inzet voor gezonde bedrijfsvoering op de lange termijn (bijvoorbeeld door scholing, of het beperken van fysieke en mentale belasting van het personeel). Met *vertrouwen* wordt onder andere bedoeld hoe de instelling investeert in de sociale veiligheid op de werkvloer en in een gezonde werkomgeving. De waarden *diversiteit* en *transparantie* worden getoetst aan de Code Diversiteit & Inclusie en de Governance Code Cultuur.

Relevante aandachtspunten met betrekking tot de Fair Practice Code:

- Op welke manier brengt de instelling de kernwaarden van de Fair Practice Code (solidariteit, duurzaamheid, vertrouwen, diversiteit en transparantie) in de praktijk?
- Wat zijn de belangrijkste stappen die de instelling hierin de komende subsidieperiode gaat maken?

Relevante aandachtspunten met betrekking tot de Code Diversiteit & Inclusie (onderdelen: programma, partners en personeel):

- Hoe divers en inclusief zijn de artistieke en/of inhoudelijke

activiteiten of de maatschappelijke activiteiten?

- Met welke partners op dit vlak wordt samengewerkt en hoe bestendig zijn die samenwerkingen?
- Hoe wordt diversiteit organisatiebreed (inclusief bestuur en raad van toezicht) bevorderd?
- Hoe zien werving, instroom, doorstroom, uitstroom en loopbaanbevordering eruit in de organisatie?

Tot slot speelt bij het beoordelen van het criterium 'maatschappelijke betekenis' ook een rol in hoeverre een instelling regionaal of lokaal geworteld is. Dit houdt in dat een instelling goed zichtbaar en toegankelijk dient te zijn in de eigen stad of provincie en dat zij daar ook samenwerkingen aangaat met culturele en maatschappelijke organisaties.

De raad vraagt een gespecialiseerd bureau een aantal aspecten op het gebied van het criterium 'maatschappelijke betekenis' te analyseren. Hij legt de bevindingen van het bureau mede ten grondslag aan zijn oordeel over een instelling.

c. Toegankelijkheid

Het criterium 'toegankelijkheid' is, net als 'maatschappelijke betekenis', nieuw. Onder deze brede noemer valt de verantwoordelijkheid voor iedere BIS-instelling om de drempels voor participatie van publiek en deelnemers zo veel mogelijk te verlagen zodat potentieel publiek gemakkelijk toegang heeft tot gesubsidieerd cultureel aanbod.

De toegankelijkheid is deels afhankelijk van het profiel van een instelling. Het gekozen profiel heeft immers gevolgen voor de samenstelling van het potentiële publiek en de wijze waarop de omgang met diversiteit invulling krijgt. Tegelijkertijd zijn er veel aspecten die een instelling, ongeacht het profiel, op orde moet hebben. Publieksbeleid (het geheel van educatie-, participatie- en marketingbeleid) dient erop gericht te zijn potentieel publiek daadwerkelijk in staat te stellen activiteiten te bezoeken. Activiteiten dienen waar mogelijk landelijk gespreid te zijn om publiek uit het hele land gebruik te kunnen laten maken van het aanbod. Daarnaast draagt ook het digitaal ter beschikking stellen van, al dan niet *live*, aanbod bij aan de vergroting van toegankelijkheid.

Het reisbeleid (dat met name bij de producerende podiumkunsteninstellingen aan de orde is) is eveneens een aspect van toegankelijkheid. Reisbeleid draagt ook bij aan de geografische spreiding van het cultuurbeleid. Als een instelling haar producties op tournee laat gaan kan het publiek er ook buiten de vestigingsplaats kennis van nemen.

Relevante aandachtspunten:

- Welke stappen worden in het publieksbeleid genomen om de toegankelijkheid te vergroten? Bijvoorbeeld door middel van digitalisering.
- (indien relevant:) Wat is het reisbeleid van de instelling?

Binnen het criterium 'toegankelijkheid' wordt eveneens beoordeeld hoe een instelling de Code Diversiteit & Inclusie naleeft met betrekking tot het publiek.

Relevante aandachtspunten:

- Hoe is het publiek samengesteld?
- Welke inspanningen levert de instelling om de diversiteit van het publiek te vergroten en de inclusie te maximaliseren?

- Op welke publieksgroepen richten inspanningen op het gebied van bijvoorbeeld educatie of participatie zich?

d. Bedrijfsmatige gezondheid

Zoals beschreven, past de raad een getrapte beoordeling toe. Pas wanneer hij positief heeft geoordeeld op basis van de drie bovenstaande criteria, zal hij ook de bedrijfsmatige gezondheid van de instelling beoordelen. Iedere culturele instelling die direct door het Rijk wordt gesubsidieerd, moet financieel, organisatorisch en bedrijfsmatig op orde zijn.

Onder dit criterium valt in de eerste plaats de financiële gezondheid, die onder andere blijkt uit een realistische, goed onderbouwde begroting.

Om de bedrijfsmatige gezondheid van een instelling optimaal te kunnen beoordelen is het van belang dat zij aandacht besteedt aan:

- de financiële positie in de periode 2021-2024, in relatie tot de begroting voor de periode 2025-2028.
- de financieringsmix, het onderliggend verdienmodel, en de onderbouwing daarvan.
- een risicoanalyse bij tegenvallende inkomsten en uitgaven, en maatregelen die dan getroffen kunnen worden.

In het kader van het criterium 'bedrijfsmatige gezondheid' beoordeelt de raad ook hoe een instelling de Governance Code Cultuur toepast.

Relevante aandachtspunten met betrekking tot de Governance Code Cultuur:

- Hoe brengt de instelling de acht principes van de Governance Code Cultuur in de praktijk? En hoe wordt een veilige werkomgeving geborgd?
- Welke stappen gaat de instelling de komende jaren zetten?
- Welke resultaten wil de instelling in 2028 hebben bereikt?
- Welke doelen stelt de instelling zich en op welke termijn wil zij die hebben verwezenlijkt?

De raad vraagt een gespecialiseerd bureau een aantal aspecten op het gebied van bedrijfsmatige gezondheid te analyseren. Hij legt de bevindingen van het bureau mede ten grondslag aan zijn oordeel over een instelling.

e. Geografische spreiding

Geografische spreiding heeft betrekking op de mate waarin de activiteiten van de BIS-instellingen over het land zijn gespreid. Dat wordt bepaald door de mate waarin het aanbod in het land te zien is en door de vestigingsplaats van de instelling, namelijk de plek waar de instelling statutair is gevestigd.

De raad beschouwt de mate waarin het aanbod door het land reist, zoals hierboven besproken, als een aspect van toegankelijkheid. Hij zal dit aspect van geografische spreiding dan ook onder dat criterium beoordelen.

Daarnaast is de spreiding van culturele instellingen over het land een aspect van geografische spreiding. In de regeling is voor meerdere categorieën al ingebouwd dat instellingen zo veel mogelijk over het land zijn gespreid. Dit geldt voor de theater-, dans-, jeugdpodiumkunsten- en operagezelschappen, orkesten, presentatie-instellingen, podiumkunstenfestivals en regionale musea.

Er zijn ook categorieën waar niets in de regeling is vastgelegd over de vestigingsplaats. In dat geval zal in de beoordeling de vestigingsplaats een rol spelen

als er gekozen moet worden tussen verschillende instellingen. De raad streeft zo veel mogelijk naar een evenwichtige spreiding over het land.

In het advies zal de raad het criterium 'geografische spreiding' daarom aan de hand van de vestigingsplaats op een van de volgende wijzen beoordelen:

a. de raad constateert waar de instelling is gevestigd, waarbij wordt aangetekend dat geografische spreiding wordt gerealiseerd omdat dat in de regeling voor deze categorie instellingen (deels) is gegarandeerd.

b. de raad constateert waar de instelling is gevestigd, waarbij wordt aangetekend dat een instelling de enige aanvrager binnen de desbetreffende categorie is en geografische spreiding dus niet binnen deze categorie instellingen kan worden beïnvloed.

c. de raad constateert waar de instelling is gevestigd. Er zijn meer aanvragers voor de desbetreffende categorie instellingen dan beschikbare plekken, zodat geografische spreiding wordt gerealiseerd op basis van een afweging van de vestigingsplaatsen van alle aanvragende instellingen binnen die categorie.

Bij de aanvraag van een netwerk van instellingen gevestigd in verschillende gemeenten bekijkt de raad in hoeverre de activiteiten over die gemeenten verdeeld zijn.

De raad streeft naar een goede geografische spreiding van BIS-instellingen over het hele land. Dat zal echter niet voor iedere categorie kunnen worden gerealiseerd. Hij weegt ook mee over welke BIS-instellingen uit andere categorieën binnen een gebied hij positief heeft geoordeeld. Aan de hand van de vestigingsplaats van de aanvragende instellingen maakt de raad een keuze zodat er een brede, geografisch gespreide waaier aan instellingen in de BIS vertegenwoordigd is.

4. Aanvullende afwegingsaspecten

In een aantal categorieën zal de raad naar verwachting meer instellingen positief beoordelen dan er BIS-plekken beschikbaar zijn. In dat geval moet hij een afweging maken tussen de positief beoordeelde aanvragen. Bij die afweging worden niet alleen de vijf algemene beoordelingscriteria betrokken maar ook twee aanvullende aspecten.

Het betreft de volgende aspecten:

a. Pluriformiteit van (sub)sectoren en disciplines

De raad streeft ernaar dat de kernactiviteiten van instellingen binnen één categorie bijdragen aan een breed (inter)disciplinair spectrum. Voor de ensembles en koren bijvoorbeeld geldt dat muziek uit verschillende genres en tijdvakken en in verschillende bezettingen wordt vertegenwoordigd. Voor de jeugdpodiumkunsten en de podiumkunsthoeven geldt dat de verschillende podiumkunstdisciplines zijn vertegenwoordigd. Bij de ontwikkelinstellingen streeft de raad naar een grote pluriformiteit van disciplines en genres in de podiumkunsten-, beeldende kunst-, film-, letteren- en ontwerpsector. Daarbij heeft de raad niet bij voorbaat een voorkeur voor instellingen met een brede interdisciplinaire benadering of voor instellingen die zich richten op één of meer disciplines of op een specifiek genre binnen een discipline.

b. Nieuwe disciplines en genres

Evenals de staatssecretaris staat de raad voor een verbreding van de canon en vindt in het verlengde daarvan dat in de BIS een breed spectrum aan kunstvormen en genres vertegenwoordigd moet zijn. Vanuit dat perspectief zal de raad in zijn keuze

meewegen of instellingen culturele activiteiten creëren en presenteren die buiten de gecanoniseerde genres vallen.

5. Bovensectorale ondersteunende instellingen

Voor de bovensectorale ondersteunende instellingen zijn in de regeling afwijkende algemene beoordelingscriteria opgenomen, omdat zij geen cultuurproducerende instellingen zijn en omdat zij een specifieke functie vervullen in de BIS.

- Inhoudelijke kwaliteit van de kernactiviteiten

De inhoudelijke kwaliteit van de kernactiviteiten is een noodzakelijke voorwaarde voor opname in de BIS. Uiteraard kan de inhoud van de activiteiten verschillen per profiel van de instelling, maar de activiteiten moeten bijdragen aan een hoogwaardige ondersteuning van het culturele veld op het terrein van de specifieke sector.

Relevante aandachtspunten:

- Welke inhoudelijke activiteiten ontwikkelt de instelling en hoe verhouden deze zich tot haar bovensectorale en ondersteunende opdracht?

- Relevantie voor de doelgroep

Hieronder wordt verstaan in hoeverre de ondersteunende activiteiten van de instelling aansluiten op de behoeften uit het veranderende culturele veld en de veranderende samenleving.

Relevante aandachtspunten:

- Op welke manier voorziet de instelling met de beschreven activiteiten in de behoeften van het culturele veld en overige stakeholders?

- Welke focus kiest de instelling, sluit die aan op de visie op toekomstige ontwikkelingen en de behoefte van de doelgroep?

- Op welke manier worden de behoeften van het culturele veld en overige stakeholders geïdentificeerd?

In het licht van voorgaande wordt ook de naleving van de Fair Practice Code en de Code Diversiteit & Inclusie beoordeeld voor zover zij raken aan de activiteiten van de instellingen en de relevantie voor de doelgroep.

- Wendbaarheid

Onder wendbaarheid wordt verstaan hoe de instelling op het haar betreffende beleidsterrein inspeelt op het veranderende veld, de veranderende maatschappij en veranderingen in andere sectoren. De brede opdracht van een instelling kan op lange termijn hetzelfde blijven, maar er moet wel een visie zijn op (toekomstige) ontwikkelingen, zowel binnen als buiten de sector. Onder wendbaarheid wordt tevens verstaan hoe de instelling werkt aan robuustheid en continuïteit van de organisatie en aan het draagvlak voor de werkzaamheden van de instelling binnen en buiten het culturele veld en bij de overige stakeholders.

Relevante aandachtspunten:

- Welke visie op (toekomstige) ontwikkelingen ligt ten grondslag aan de activiteiten van de instelling?

- Op welke manier spelen bovengenoemde activiteiten in op veranderingen in het culturele veld, andere sectoren in de maatschappij?

- Op welke manier wordt continue kennis over deze ontwikkelingen binnen de instelling geborgd?

- Geografische spreiding in relatie tot de opdracht (al dan niet internationaal). De bovensectorale ondersteunende instellingen zijn geen cultuurproducerende of -presenterende instellingen en er wordt niet van ze verwacht dat ze met producties door het land reizen. De instellingen hebben een (inter)nationaal belang. Daarom wordt van hen verwacht dat ze beschrijven hoe dat (inter)nationale belang wordt geborgd en hoe zij hun werking over het (buiten)land verspreiden.
- Bedrijfsmatige gezondheid
Ook voor de bovensectorale ondersteunende instellingen geldt dat zij financieel, organisatorisch en bedrijfsmatig op orde moeten zijn. Hier gelden dezelfde aandachtspunten als voor de andere instellingen.

6. Subsidieoordeel

De raad komt na de beoordeling van de verschillende criteria en, waar nodig, de afweging tussen de genoemde aspecten tot een eindoordeel over de aanvragen.

Wat betreft het eindoordeel onderscheidt de raad twee varianten:

1. Een aanvrager krijgt een positief advies;
2. Een aanvrager krijgt een negatief advies.

De raad kan bij een positief oordeel de bewindspersoon adviseren dat hij de instellingen een of meer aandachtspunten mee moet geven. De instelling moet dan in de jaarverantwoording extra aandacht besteden aan deze aandachtspunten. In de monitoring van de instelling door het ministerie en de Raad voor Cultuur ligt daar dan extra nadruk op.

In enkele categorieën is het subsidiebedrag per instelling niet vastgelegd. In dat geval zal de raad, op basis van de kaders van de regeling en de beoordelingscriteria, de bewindspersoon adviseren over de hoogte van het subsidiebedrag. Het bedrag dat de raad adviseert kan nooit hoger zijn dan het bedrag dat de instelling heeft aangevraagd.

Loting

Het kan voorkomen dat de raad op basis van het oordeel over de criteria en afwegingsaspecten geen keuze kan maken tussen twee of meer instellingen. In dat geval kan de raad de bewindspersoon van OCW (conform de subsidieregeling) adviseren om door middel van loting een besluit te nemen.

De Raad voor Cultuur is het wettelijke adviesorgaan van de regering en het parlement op het terrein van kunst, cultuur en media. De raad is onafhankelijk en adviseert, gevraagd en ongevraagd, over actuele beleidskwesties en subsidieaanvragen.

Deze publicatie is een uitgave van de Raad voor Cultuur

Leden

Kristel Baele (voorzitter), Stef Avezaat, Deirdre Carasso, Nancy Jouwe, Wilbert Mutsaers, John Oliveira, Edo Reghini.

Jakob van der Waarden is algemeen secretaris van de raad en directeur van het bureau.

Raad voor Cultuur

Prins Willem Alexanderhof 20, 2595 BE Den Haag

070 – 3106686

info@cultuur.nl

www.cultuur.nl

Het is toegestaan (delen van) de inhoud van deze publicatie te citeren of te verspreiden, mits daarbij de Raad voor Cultuur en deze publicatie als bronnen worden vermeld. Aan deze publicatie kunnen geen rechten worden ontleend.

Den Haag, 26 oktober 2023